

М. Павлович.

УКРАЇНА ЯК ОБ'ЄКТ МІЖНАРОДНОЇ КОНТРРЕВОЛЮЦІЇ.

Ціна 10 центів.

Накладом
"УКР. РОБІТНИЧИХ ВІСТИЙ"
Вінніпег, Ман., Канада.
1922.

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
University of Toronto

ЗБІРКА
ІВАНА ЛУЧКОВА

БІБЛІОТЕКА "УКР. РОБ. ВІСТИЙ" Ч. 7.

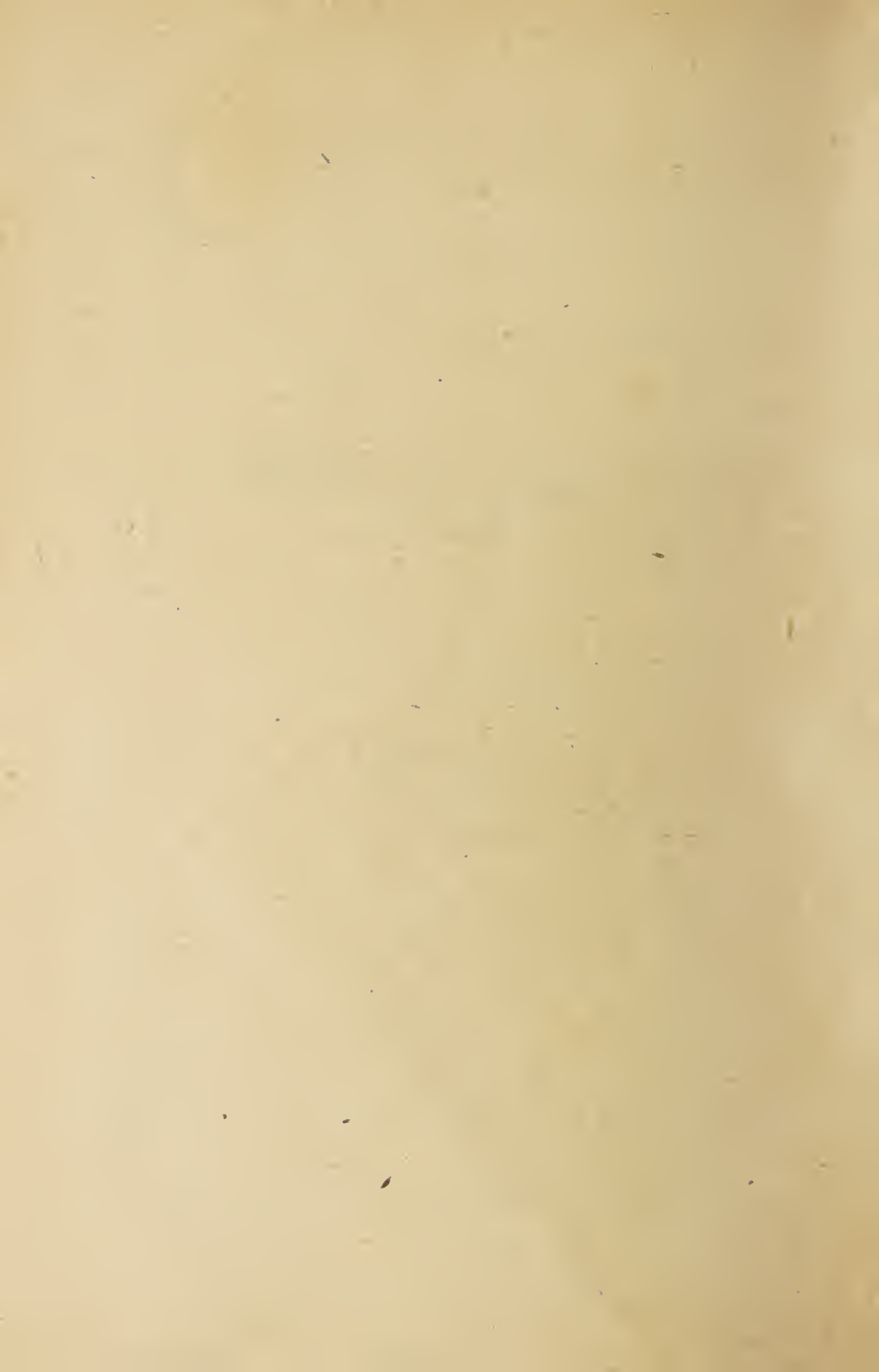
М. Павлович.

УКРАЇНА ЯК ОБЄКТ МІЖНАРОДНОЇ
КОНТРРЕВОЛЮЦІЇ.

Ціна 10 центів.

Накладом
"УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИЧИХ ВІСТИЙ"
Вінніпег, Ман., Канада.

1. Війна за великі торговельні шляхи, за жерела сировців і топлива.

Світова війна 1914 — 1918 р.р., погубивша жите десятків мільйонів людей, знищивша колюсальні богацтва, нагромаджені у всіх краях протягом десятиліть світового труда, велась за поїданє жерел сировців і топлива та за великі залізнодорожні і морські шляхи до тих країн, які були багаті тими жерелами. сирових матеріалів і топлива.

І так, великий пангерманський проєкт багдадської дороги, шпанє, яке було майже протягом 25 літ перед світовою війною, одним із найголовнііших пунктів, довкруги котрих оберталась вся міжнародна політика того періоду, мав пособити здійсненю слідуєчих основних цілий німецького імперіялізму.

З одної сторони, багдадська залізна дорога мала була утвердити панованє Німеччини, поперше, в Константинополі, себ то на Босфорі і Дарданелях, або инакше кажучи — на великій воєнно-торговельній дорозі із чорноморських портів України і Кавказу до Середземного мо-

ря і Суезу; по-друге, на великім історичнім шляху від Балкану через старинні царства: Лідію, Гераклію Цезарію, Вавилонію, Сирію, себ то тою дорогою, котрою ішов Александер Македонський до Перського заливу і Індійського океану — який відчиняв браму до 300-мільйонної Індії, того жемчуга в короні Бритійської імперії.

З другої сторони, багдадська дорога мала була прикувати сталевим ланцюхом до побідної колісницї німецької імперії розпадавшу ся оттоманську імперію і віддати до розпорядимости німецького капіталізму і підприємчивих німецьких промисловців всі жерела сирівців і топлива, всі невичерпаємі підземні багатства Малої Азії і особливо Мезопотамії, сеї чудової країни, на плідородних рівнинах котрої змінялись одна за другою імперії, котрі панували над світом своєю могутністю і своєю цивілізацією, — Мезопотамії, в однім із місць котрої, як каже переданє, мав колись знаходитись земський рай.

Здійсненє багдадської дороги, опанованє оттоманського наслідства значило, з одної сторони, закріплєнє німецького панованя, німецької гегемонії на великих воєнно-торговельних шляхах з України, Кавказу і Балканського півострова до решти Європи, до Азії, Африки і Америки; по-друге, монопольне опанованє пребогатими малоазійськими жерелами сирівців і то-

пшва, як: покладами мідної руди в Діарбекірі і Аґрамі, могучими жерелами нафти в Баґдаді, плодородними рівнинами вілаєтів Басори і Мосула, котрі доставляли щоденно великанську кількість пшениці, вівса, кукурузи, бобу, а даліше бавовняними плянтаціями в Мезопотамії, при помочи встановлення і розвитку котрих Німці задумували повалити гегемонію Злучених Держав на *світовім бавовнянім* ринку і освободити Німеччину від американської бавовняної залежності.

Точнісінько так само в питаню про Марокко, в борбі за сю афріканську країну, із-за котрої протягом послідних літ, перед світовою різнею, Європа кілька разів, а іменно вже в 1905 р., відтак в 1908 р., а врешті в 1914 р., знаходилась на волоску від війни, ми маємо той же конфлікт за великі торговельні шляхи і жерела сирівців та топліва. Борючись із-за Марокко, Німеччина і Франція змагали до того, щоб опанованєм тої території, по-перше, утвердити, кожда для себе, свій виключний вплив на атлантийським побережу Афріки і на великій середземній воєнно-торговельній дорозі, від Гібральтару до Суєзкого каналу; по-друге, монополюно захватити підземні багатства Марокко і перше всего, як се доказав французський посол Марґон на засіданю французької палати послів 21. падолиста 1913

р., *зелізни і мідні рудники* тої африканської території, перевищуючі своєю якістю знамениті рудники в Більбао, і непочаті ще поклади вугля мароканської підпочви. Відомим є, яку то ролю відіграли німецький металургічний синдикат братів Манесманів, з одної сторони, а французький металургічний синдикат арматного короля Шнайдера, з другої сторони, в мароканській політиці обох країн, а також і в викликанню світової війни.

Те, що було очевидним вже перед війною, іменно стремління кожної з великих імперіалістичних держав монополюю опанувати найважливішими світовими шляхами і найголовнішими країнами, з багатими жерелами сировини і топлива, ся тенденція імперіалізму, можна сказати, з осліплюючою яскравістю показала ся в процесі світової війни. Так, сейчас по перших побідах німецького озупа вся німецька преса оповістила, що Німеччина бореть ся, по перше, за *“свободу морей”*, т. є. за знищення англійських укрупнень в Гібральтарі і Суезі, або инакше кажучи, за знищення англійської гегемонії на великих торговельних морських шляхах і за перехід сеї гегемонії в руки Німців; по-друге, за прилучення до німецької імперії прилягаючих до її границь бельгійських, французьких, українських областей, багатих вуглем і залізом. Ні-

мецькі імперіялісти ставили основним услівем мира з західними своїми сусідами прилученє до Німеччини вуглевих районів Бельгії, брієйського залізного басейну, котрий належав до Франції. На сході німецькі імперіялісти стреміли до опанованя над вуглевими і залізними басейнами Польщі. З другої сторони, імперіялістична Франція поставила собі за ціль відірванє від Німеччини залізно-промислового басейну Ельзас-Льотарингії з залізними рудниками і сталевими заводами та всего вуглевого басейну Саарн. В відірваню від Німеччини сих областей в дійсности заключаєть ся суть версальського мира.

Так отже, світова війна велась за великі торговельні шляхи і за жерела сирівців та топлива. Україна з її безмежними природними багатствами, з її знаменитим географічним положенєм, положена на перехрестю шляхів з західної Європи до Чорного, Азовського і Каспійського морей, до Кавказу з його мінеральними багатствами і великанськими покладами нафти, з кождим днем все більше зростаючим значінєм в господарському житю народів, а дальше до Туркестану з його бавовняними плянтаціями, до Персії і всеї середної Азії, не могла не стати об'єктом жадоби зі сторони всіх імперіялістичних держав.

2. Українська гіпноза.

На другий день після Бресть-Литовського миру, німецькі імперіялісти кинули свої війська не в північну або центральну Росію, не проти Москви або Петрограду, а на Україну. Коли німецькі дипломати старались посіяти незгоду між Совітською Росією і Україною, вони робили се тому, щоб, ослабивши Україну, мали спромогу прямим або посереднім способом анектувати послідню і прикувати її до побідної колісницї німецької імперії.

Коли німецька революція в падолісті 1918 р. розбила трон Гогенцолернів і німецькі окупаційні війська рушили до дому, на зміну захватчикам в шоломах прийшли нові завойовники. Після упадку Гогенцолернів і розбиття Німеччини Україна зробилась обєктом жадоби, захватних плянів, зі сторони французьких і англійських капіталістів. Коли Краснов і Скоропадський були агентами німецького імперіялізму, працювавши в користь закріплення німецької гегемонії на Україні і Доні, Денікін і Врангель okazались, наоборот, орудом здійснення завойовничих плянів англо-французького імперіялізму перше всего в відношеню до України. І, як відомо, занявши Харків і Царицин і давши своїм військам історичний приказ іти на Москву,

Денікін, все таки, не рушив прямим шляхом в напрямі Москви. Він повернув в ліво на тую-ж Україну і став займатися Єкатеринослав, Полтаву, Кіїв... Дперва при кінці вересня, три місяці після згаданого приказу, розпочалась акція Денікіна на вороніжськiм i курськiм напрямках. Очевидно, Денікін спішився, щоб запанувати остаточно над Україною в інтересах і після приказу свого вишнього начальства — англійської і французької буржуазії. Але, стративши три місяці на завоювання лівобережної і правобережної України, він ослабив свої боеві сили і таким способом прискіпив свою загибель в борбі з грізним противником — Совітською Росією.

По розбитті Денікіна Україна, здавалось, була вратована від цупких обіймів західно-європейського імперіалізму. Но ось на зміну чорносотенному козацтву і золотопогонному офіцерству виступає в ролі претендента на Україну шляхецька Польща.

Маніфест Пілсудського в найяркійшій спосіб розкриває карти пануючих класів Польщі. Маніфест Пілсудського не оставляє жадного сумніву що до дійсних цілей шляхецької Польщі в війні з обома федеративними республіками. Ся ціль заключається в окупації України польськими військами і опанованню України.

І опять ми бачимо, що замість того, щоб іти прямим шляхом через Смоленськ на Москву і звести бій з грізним противником на полях Савітської Росії, шляхецькі війська ідуть тим же шляхом, яким ішли Карл XII, Німці і Денікін. Така то сила притягання до України або, як висловлюється тов. Ен-Ен, *“української гіпнози”*, ділавної на всіх противників радянської влади і немов затуманюваної їхньої розум. Щож робить Україну обєктом так палких бажань зі сторони стервятників капіталізму, в чім жерело української гіпнози, притягаючої сили України, безвідпорно ділаючих на всіх противників радянської влади?

Діло не лише в тім, що Україна являєть ся взагалі одною з найбогатших країн в світі з її природними скарбами, але діло в тім, що Україна посідає основні елементи продукції, — вуголь і залізо, без котрих не можливо пустити в рух ні одної фабрики, але і основні елементи корму для людського організму—хліб, м'ясо, цукор, товщі і сіль. Нинішня Німеччина, наприклад, не має ні вугля ні хліба. При услівю збереження капіталістичного ладу вона засуджена на загибель, на вимиранє. Її грозить гірша доля, чим судьба Іспанії, котра із цвітучої колись промислової країни перемінилась в найбіднішу країну Європи. Як капіталістична держа-

ва, Німеччина від нині може існувати лише тоді, колиб вона відобрала від Франції Ельзас-Льотарингію і саарський басейн, колиб знова заняла Україну, — одним словом, після нової світової війни, яка булаб авантюрою ще більше безумною і ризиковною, чим авантура 1914—1918 р.р. Навіть Франція і Англія, не дивлячись на свої кольосальні територіяльні багатства, не можуть втриматись єще довго без піддержки зі сторони України і Совітської Росії з її Туркестаном, багатим бавовною, Кавказом, багатим нафтою і т. д. Є на світі лише одна капіталістична країна, котра може проіснувати, не користуючись багатствами України. Але ся країна — Злучені Держави — знаходить ся на другім континенті. Вона посідає і хліб, і вугіль, і залізо, а навіть і бавовну в достаточній кількості, і тому американська буржуазія менше, чим французька і англійська, заінтересована в поваленню радянської влади в Росії і на Україні і в опанованю багатствами послідної.

3. Багатства України. Роля України в світовім господарстві перед вибухом війни.

Відомо, яку ролю грало до війни українське збіжжє в заосмтрюваню населеня західно-європейських країн. Українське жито ішло до Ні-

меччини, українська пшениця — до Англії, а почасти до Італії. Україна продукує, головню, збіже, особливо — пшеницю і ячмінь. Після даних про продукцію, ввіз і вивіз, за п'ятилітє 1909—1913 р.р. середна, чиста надвижка 9-ох українських губерній виносила 180,000,000 пудів пшениці і 211,000,000 пудів ячменю. Далеко позаді іде жито з надвижкою 32,000,000 пудів, а ще далше овес, з надвижкою 9,000,000 пудів. Вся по п'ятиліттю середна надвижка чотирох головних родів збіжа виносила велику масу — 432 міліони пудів. Само собою розуміється, що при дальшій прогресі рільничої культури на Україні продуктивність її урожайної почвы значно піднесеться і Україна буде в змозі давати величезну надвижку збіжа для заосмтрювання других країн.

Крім збіжа Україна вивозила за границю і скот, правда в незрівняно меншій кількості. Після даних залізнодорожної статистики з дев'ятох українських губерній середній трирічний 1912—1914 р.р. чистий вивіз виносив всего 231,000 голов або около 6 міліонів пудів. Очевидно, що в сій області при інтенсифікації плеканя худоби Україна зможе вивозити до других країв без порівняня більшу скількість скота.

Дуже важну ролю в господарстві України на передодні війни грала продукція цукру.

В 1913—1914 р.р. на Україні було в руху около 200 пісочно-рафінадних заводів, продукуваних в п'ятиліттю 1909—1914 р.р. кожного року пересічно до 67 мільйонів пудів.

Спірту 40 % в дев'ятох українських губерніях в п'ятиліттю 1909—1914 р.р. продукувано кожного року пересічно 30 мільйонів відер, з чого зуживалось в себе лише 61 %. Надвижку вивозило ся до Великоросії, на Кавказ і до других країн...

На передодні війни Україна являлась найважнішим доставщиком яєць на світовий ринок, які вивозились рік-річно за границю тисячами вагонів.

Вже з сего побіжного огляду розмірів української експортної торгівлі продуктами сільського господарства на передодні війни очевидно, яку ролю питане експльоатації України і насильного в случаю потреби вивозу її збіжжя, скота і т. д. в західно-європейські краї мало було відгравати по кількох роках війни, в наслідку світового зубожіння і світового голоду, наступаючого на всю Європу. Не дивно, що на другий день після Бресть-Литовського мира німецькі імперіялісти кинули свої війська не проти ворожої Росії, а на “запрпязнену” Україну. Як згадував тов. Раковський в своїм докладі з 18 мая 1920 р. на 4-ім всеукраїнським з'їзді

рад, петлюрівська Україна після договору, заключеного між Українською Народною Републікою з одної сторони і Німеччиною та Австрією — з другої, мала дати до 1-го червня 1919 р. 75 мільйонів пудів збіжжя, 11 мільйонів пудів живого скота, 30,000 овець, 2 мільйони штук дробу, 45,000 пудів товщу, 2½ тисяч вагонів яєць, 2½ мільйонів пудів цукру, 20 мільйонів літрів спирту і т. д.

Питанє про *український* вугіль і залізо відіграло величезну роль в нашій горожанській війні. Донецький басейн, займаючий перше місце серед других промислових районів Східної Європи що до багатства вугля і заліза, являєть ся точкою опертя для нашої рідимої і міжнародної контрреволюції в боротьбі з Совітською Росією і Україною. Краснови, Каледіни, Денікіни і їхні європейські патрони мріяли відірванєм донецького басейну від Росії і України посадити обидві радянські республіки на холод і голод, викликати цілковитий параліж залізних доріг в Росії і на Україні і спиненє всего господарського життя в країні, викликати повстанє обезумівшого від мук голоду і холоду населеня проти радянської влади. З другої сторони, чужоземний капітал був занадто заінтересований в донецькім басейні, щоби віддати його без бою Радянським Республікам і втратити

ті колюсальні доходи, котрі давала європейським капіталістам експльоатація донецького басейну.

Відомо, що на другий день після Бресть-Литовського мира імперіялістична Німеччина почала змагати до опановання донецького басейну і німецька імперіялістична преса посвятила не мало колюмн описам богацтв Донбасу, обшпрно вичислюючи, яку скількість вугля, металю, руди німецькі підприємці і німецькі окупаційні війська зможуть здобути з сеї області в інтересах німецького промислу.

Коли німецькі війська були змушені полишити донецький басейн, то він став обектом захватних стремлінь зі сторони держав антант.

Що тичить ся донецького вугля і зеліза, — коли правда, що до світової війни наш вуголь і зелізо лише в незначній кількості вивожено за границу, за те, що може бути важнійше з точки погляду інтересів міжнародного імперіялізму і контрреволюції, — донецький вуголь і зелізо явились маґнетом, притягнувшим в Донбас величезні європейські капітали. Англійські, фґрапцуські і бельгійські підприємці вложили величезні суми в металюргічні підприємства і вуглеві шахти донецького басейну, і фактично металюргічний і вуглевий промисли Донбасу в цілости находились до жовтнего пе-

ревороту в руках англо-франко-бельгійського капіталу. На передодні війни 1914 р. з 3,600 коксових печей в камінно-вуглевих копальнях Донбасу з продукцією 175 мільйонів пудів, 3,150 печей з продукцією 153 мільйонів пудів коксу належали до акційних компаній з виключно заграничним капіталом. Що стичить ся металургічного промислу, то й тут заграничний капітал на передодні війни являв ся цілковитим гегемоном. Так, відомий “Продамет”, згромадивши в своїх руках 60 % всеї продукції металю, являв ся, головним робом, синдикатом бельгійських і французьких капіталістів. Центральний заряд того синдикату находив ся в Парижі.

Заграничні капіталісти цілковито володіли залізними рудниками Кривого Рога. Криворожська залізна руда що до кількості заліза, яке вона містить в собі, належить до найлучіших в світі. Добуток криворожської руди бистро зростав протягом ХХ століття, далеко переганяючи зріст других наших залізнорудних районів. В 1906 р. він виносив всего 111 мільйонів пудів, в 1909 р. досягнув 202 мільйонів пудів, а в 1913 р. 380 мільйонів пудів. Значна часть сеї прекрасної руди завсїгди вивозилась за границю, головнo до Німеччини і Англії, де її переробляли в чуґун (лите залізо) і залізо і ввозили назад до Росії.

Потребуючи сильно в результаті війни і загального з'убожіння засобів нашої руди, імперіялістична Німеччина поставила одною з умовин Брестського договору свободний, безналоговий вивіз руд з Росії і України. При незначній кількості запасів залізної руди на Україні виконання тої вимоги грозило серйозною небезпекою господарській будучності України. По відході німецьких військ, криворожська руда, зовсім природно, повинна була притягнути до себе увагу французьких, бельгійських а особливо англійських капіталістів.

Заграничні капіталісти вложили великі суми не лише в металургічні рудники, заводи і вуглеві копальні Донбасу, але і в міські трамваї, електричні стації, залізні дороги і інші промислові підприємства всеї України, і через те, розуміється, не були настроєні відказатись без бою від своїх доходів. Коли Німці забрались з України, Петлюра, котрий раніше продав Україну Вільгельмови II, поїхав в Одесу до французького генерального консуля д'Ансельма, щоб заключити новий договір продажі України. Після того договору *всі залізні дороги України мали перейти для Франції в руки французької біржі.*

Що тичить ся імперіялістичної Англії, її в питаню про Україну ще більше, чим питане

про економічне відвойованє вуглевих і металургічних районів Донбасу, а дальше, концесій на українські залізні дороги, електричні стації і т. д., інтересує проблема завойованя українського збіжа. Впливова англійська буржуазна газета “Дейлі Телеграф” в статі, опублікованій в серпні минушого року в часі наступу Денікіна, писала: *“Урожай на Україні вдоволяючий і він може покрити потреби Європи, если тільки приложити достаточно труда”*. Тов. Сокольніков цитує з англійської “Білої Книги” характерне донесенє одного з англійських агентів лордови Балфорови про большевників: *“Европа буде відчувати серіозний недостаток кормових продуктів до тої пори, поки поля Росії не будуть використані настільки, що Росія — сей головний шпихлїр Європи — своїм експортом збіжа зможе заосмотрювати всі європейські держави”**)).

В періоді, попередившій світову війну, бува російська імперія з її 200 мільйонами населення, з її безграничними територіями, займавшими більше чим одну сему часть земської кулі, з її невичерпуючими природними багатствами, з її рільничими продуктами, грала кольосальну ролю в світовім господарстві. Ся роля не кн-

*) “Правда”, 12 мая 1920 р.

далась в вічи, прикрита грошевою формою товарообміну. Кольосальне удільне значіне російського експорту, його велике значіне для світового господарства було замасковане малозначною вимінною риночною вартістю нашого вивозу. Так як російські товари вивозились за границю в виді сирівців, в необробленім виді, вони були цінені дуже низько і загальна вартість російського вивозу, виражена в грошовій формі, в рублях, франках, фунтах штерлінгів, була до крайности мала в порівнянню з її реальним значінем в світовій господарці. За те многі предмети російського вивозу, імпортовані назад в Росію вже в переробленім виді, як наприклад: товари з російського дерева, російських шкір, руди і. т. д., продавались у нас по ціні висшій в десятеро, а часом сто раз в порівнянню з їхньою ціною в необробленім виді.

На другий день по скінченню світової війни, коли почав ся відчувати загальний, величезний недостаток найважніших средств поживи: хліба, мяса, цукру, а дальше сирівців: лену**), вугля, руди, будівельного матеріялу, шкір, смаровин і т. п., несподіване відірване такого звена, як бувша російська імперія, з загального ланцюха

**) До війни Росія заспокоювала своїм леном 80 % світового запотребованя.

капіталістичних держав явилось страшним ударом для послідних. Протягом чотирох літ війни людство по винї експльоататорів буквально розстріляло в воздух мільярди тонів заліза, вугля, бавовни, кожї, які пішли виключно на потреби війни; і тепер, коли для міжнародної буржуазії булоб особливо необхідно приступити до збільшеної експльоатації старої Росії, до остаточної переміни її в свою кольонію, ся ціль okazała ся більше нездійснимою, чим коли небудь в інших часах.

Для тих європейських буржуазних учених, котрі зрозуміли, що вернути минуле вже неможливо, що вернути попередні економічні відносини кабальної залежності, які істнували між бувшою російською імперією і західно-європейськими державами — немислимо, конечність заперестаня оружної війни з Всеросійською Совітською Федеративною Републикою зовсім ясні. Одиноким средством спасеня західної Європи від господарської руїни, голоду, матеріального зубожіння являє ся, по думці таких буржуазних економістів і державних діячів, зближенє з Росією.

В складі бувшої російської імперії Україна занимала після розмірів порівнано незначну просторінь. Її простір рівнав ся лише 14.3 % європейської Росії без Польщі, ковенської, ґрод-

ненської, віленської, курляндської, архангельської губерній. Однак, в порівнянню з західно-європейськими краями, Україна після занятого нью простору — 45 мільйонів десятин — являє ся великою державою, мало чим уступаючою Німеччині, Франції, Іспанії, посідаючим простір від 46 до 50 мільйонів десятин.

Становлячи лише 14.3 % території європейської Росії, Україна вже до війни грала кольосальну роль в зовнішній торгівлі бувшої російської імперії в експорті многих найважніших предметів російського товарообміну. Іменно з України вивозилась майже вся частина пшениці, ячменю, жита, муки, скота, спирту, цукру, соли і многих інших товарів, експортованих щорічно до війни з царської Росії за границю. Що тичить ся, з окрема, продукції цукру, про значіне української промисловости можна судити після сего, що з загального числа працюючих в європейській Росії в 1913—1914 р.р. 294 пісочних і пісочно рафінадних заводів на Україну припадало 198 заводів.

Сї понятя, доповнені даними, наведеними нами повнеше відносно українського експорту за границю до війни, вже самі собою пояснюють нам, чому капіталістичні держави стремлять до того, щоб за всяку ціну знищити радянську владу на Україні і поставити її в кабальну зависи-

мість від міжнародного капіталістичного ринку. Сі самі дані пояснюють нам, чому то, починаючи похід проти обох братніх республік, — Росії і України, міжнародний капіталізм кожного разу кидає головні військові сили, які він має до своєї розпорядимости, іменно на Україну. В катастрофічності господарського положення всего капіталістичного світа, в острій потребі дістати як можна скорше і іменно сьогодні, а не завтра, лишній мільйон пудів збіжжя, цукру, соли і т. д. і лежить причина лихорадочного стремління німецьких, денікінських і польських військ перше всего на Україну. Тут криється порушуюча причина тої *“української гіпнози”*, уживаючи виразу т. Ен.-Ена (*“Комуніст”*, 16 мая 1920 р.), яка так різко дає ся відчувати у всіх військових противників радянської влади. Історія знає много примірів, коли в часі війни правильні стратегічні пляни і поняття приносились в жертву політичним мотивам, династичним інтересам, і тим компромітувалась судьба кампанії. В данім случаю пекучі питання жолудка, остра, невідклонна ні на одну мінуту потреба українського мішка муки, українського мішка рафінади, падали великим тягарем на тарілку військової ваги і заставляли стратегів, руководивших кампанією проти Радянських Республік, вибирати шлях наступу на Москву не найкоротшою доро-

гою, а обов'язково через Київ і інші українські міста.

4. Польсько-шляхетська авантюра.

В результаті світової війни Польща опинилась в крайно тяжкім економічнім положенню. Світове зубожінє, загальний товаровий голод зашморгнули в свою петлю і новоспечену польську республіку. Польський фабричний промисл бистро розвивав ся до війни в значній степені завдяки піддержці зі сторони німецького капіталізму і переносови многих німецьких фабрик з їхніми машинами, методами продукції і т. д. на територію пограничного з Німеччиною привіслянського краю. Завдяки такому переносови многих фабрик на територію бувшої російської імперії, німецькі промислові трости освободжались від конечности платити високі цлові оплати на російській границі і одержували в боротьбі за російський ринок велику перевагу в порівнаню з віддаленими від російських границь англійськими, американськими, французькими конкурентами. Новоствореній польській республіці прийшлося в тяжких умовах світового розладу піддержувати і розвивати свою промисловість. Про поміч зі сторони розбитої і ворожої Німеччини не було що й ду-

мати. Що тичить ся приязної Антанти, — Франція, Англія, Злуч. Держави радо готові були заосмотрювати і дійсно заосмотрювали Польщу карабінами, кулеметами, арматами і прочим добром, якого в них після ограблення Німеччини і закінчення війни знайшлося більше, чим потрібно, але що до доставлення Польщі фабричних машин, станків, льокомотив і т. п. а тим більше сирівців, діло стояло дуже погано.

Особливо важним фактором в польськiм розладі оказалось відділене від бувшої російської імперії. Відомо, як бистро виріс польський промисл на експльоатації великанського російського ринку, як заінтересований був польський капіталізм в завоювничій політиці царизму. При всякім новім кроці наступу російського імперіялізму в Середній Азії, на Близькім і Далекім Сході населене всякої анектованої або включеної в границі російського впливу області Персії, Манджурії, Монголії, Талієнвану мало щастє побачити комівояжера польської промисловости, представителя Лодзі, Варшави і ознакомитись з якістю польських фабрикатів далеко скорше, чим наші петроградські і московські фабриканти успівали розгойдатись і післати своїх представників в далекі окраїни. Дуже добре відомо, що польська промисловість була далеко тіснійше звязана з на-

шою завоювничою політикою і більше інтензивно експлуатувала, з більшим поривом, впертістю і систематичністю вихіснювала всі вигоди з територіяльних розширень Росії, чим промисловість основних фабричних районів Росії, іменно московського і петроградського округів. Світова війна, встановлене радянського порядку в Росії і на Україні, створені польської республіки, відділеної від прочих областей бувшої царської імперії, поставили польську промисловість на краю загибелі. *Польська промисловість лежить в розвалинах.*

Роман Дмовський, той, як характеризує його т. Радек, “реальний, а не романтичний представитель польської буржуазії”, підкресливши неможливість існування відокремленої Польщі, отверто заявив, *що лучше — злука всіх польських земель в федерацію з великою Росією, чим мала незалежна Польща.* Природно, що в епосі імперіялізму, в епосі боротьби за великі ринки, в епосі лихорадочної погоні всіх країв за сирівцями буржуазні класи Польщі уважають для себе корисним входити в склад великого господарського комплексу. Однак, само собою розуміється, що польські імперіялісти не хотять і чути про приязне злучення, — страшно і сказати! — їхньої дорогої “ойчизни”, їхньої буржуазної шляхетської Польщі з Все-

російською Соціалістичною Федеративною Со-
вітською Республікою, себ то перше всего з Со-
вітською Росією і Україною. Колиж шляхет-
ській Польщі неможливо *злучитись, дружно
житись* з Совітською Росією і Україною в одну
федерацію, то польським імперіялістам оста-
ється один вихід для спасення їхньої “ойчизни”
від економічного і політичного банкруцтва, не-
минучого в недалекій будучности, а се — під-
чинити собі Всеросійську Соціалістичну Совіт-
ську Республіку, повернути знова всі території
бувшої царської імперії в економічну данницю
Польщі.

Само собою розуміється, що сей плян роз-
громити силою зброї Совітську Росію і Укра-
їну, являється на перший погляд найчистій-
шим божевільям, глупою авантюрою, але пре-
цінь і світова війна 1914—1918 р.р., і Бресть-
ський мир, і Версальський договір, і преславна
“ліга націй” — все се були авантури, безум-
ні початя і діла засудженої на загибель класи.
Капіталістичний лад дійшов до такої точки роз-
кладу, що самі найвидатніші, найрозумніші
представителі класи, заінтересовані в збере-
женню сего ладу, нездатні предложити для спа-
сення його нічого, крім безумних плянів, крім а-
вантюристичних проєктів. Пляни завоювання
України з цілю заволодіння українською землею,

збіжем, цукром, вуглем і т. д., з цілю отворення імперіялістичній Польщі “свобідного” виходу до Чорного, Азовського і Каспійського морей, а далше — дороги до Кавказу, Туркестану і Середньої Азії, для привернення польській промисловості і польській шляхті її давнійших ринків і давнійших “холопів”, врешті, сей плян підчинити собі області бувшої російської імперії, викликавший поділ і розклад тоїж послідної в результаті насильної анексії України, — являєть ся лишньою ілюстрацією безумства, охватившого керівителів польської політики. Та невже божевільний проєкт являєть ся мертвородженням продуктом специфічно польської фантазії? Ні, сей проєкт в його основних рисах обороняли свого часу тисячі німецьких газет, листків і брошур і його застосовували на практиці німецькі дипломати і генерали; відтак, після відступу Німців з України, за сей проєкт ухватились англійські і французькі імперіялісти; тую ж саму пісеньку затягнули бундючні польські імперіялісти.

Йдучи походом на Росію і Україну шляхетська Польща пробувала здійснити перше всего пляни польського імперіялізму, “великодержавної” польської імперії. Вже з перших днів встановлення польської незалежності, польські шляхтичі, польські капіталісти і речники

їхніх інтересів — польські соціал-патріоти, так багато кричавші ще недавно про самоозначення народів, почали проявляти свої стремління до грабіжн, насильства, угнітання сусідних народів і країн. На заході польські імперіялісти поставили своєю основною цілю заволодіє вуглевими районами і рудними багатствами не лише Шлезку, але і Чехії (вуглевий басейн Цешина) і сим способом обурили проти себе, крім Німців, і “братів славян” — Чехо-Словаків. На сході ненаситні польські захватчики змагають до відбудови границь 1772 р., анексії Литви, Білоруси, побережа Латвії, середного бігу ріки Двини, Поліся і, врешті, правобережної України, з виходом до Чорного Моря, т. є. з південною красавицею Одесою.

Польща хотілаб від Совітської Росії території три рази перевищаючої простір всеї Польщі, з населенєм в 30 міліонів людей, з котрих є не більше чим 3 міліони Поляків. Ставлячи перед собою сї грандіозні пляни, буржуазно-поміщицькі класи Польщі мають не тільки бонапартівські ціли. Позбавлене всякої піддержки широких народних мас правительство Пілсудського, розумієть ся, примушене шукати опори в воєнщині і відданому йому офіцірстві, співчуваючих всяким авантурам. Але се лише один із мотивів польської війни. Вся між-

народна конюнктура, вся внутрішня ситуація, внутрішнє економічне положення пхає Польщу до найбільш безумних плянів. Революційний рух в польськїм селї серед багатоміліонного сїльського батрацтва і в містах серед фабричного пролетаріату росте і проявляєть ся в безперервних страйках. Промисловість Польщі лежить в розвалинах. Фінансове положення країни розпучливе. Відносини між Польщею і Німеччиною, Чехо-Словачкією і Латвією напружені. Настрій населення прилучених областей в відношеню до шляхти ворожий. Війна з Росією і Україною, се — війна за здавлення революційного руху в самій Польщі, се — війна, що мала за ціль відкинути східний революційний костир подальше від польського льоху з стрільним порохом, який може вилетїти в воздух від першої іскри. Се — війна з цїлю заволодїня українським ринком, дальше, українським збіжем, зелїзом, цукром і сїллю.

Дальше, се — війна за економічне панованє промислової Польщі над всіма областями бувшої царської імперії, війна за поверненє польській промисловості її старих ринків на Далекім Сходї і в середній Азії. Врештї, се класична війна панів з “холопами”, війна за поверненє польським магнатам, всім тим князям Радзівілам, Санґушкам, Замойським, Бра-

ніцким і т. д. їхніх цукрових заводів, їхніх пребогатих поліських лісів, їхніх обширних волинських посідань, їхніх дворців і садиб, оставлених в руках “мужицтва”. Одним словом, се була ярко висловлена класова війна ясновельможних панів, дідичів проти “холопів”, проти “мужицтва”, проти “бидла”.

Змагаючи до здійснення своїх власних імперіялістичних цілей, шляхетська Польща, та утриманка англо-французьких капіталістів, примушена не забувати і про своїх покровителів і купувати зичливість послідних продажними послугами. Розгром Денікіна перевернув всі плани англійських підприємців, що до вивозу десятків мільйонів пудів збіжжя і сирівців з України. Денікін приготував мільйони пудів української пшениці в портах Чорного і Азовського морей для вивозу до Англії в заплату за воєнну піддержку. З розгромом Денікіна пропали підписані агентами Англії контракти про достарченє на англійський ринок українського зерна, кавказької нафти і т. д. Пропало і розчислюванє французьких капіталістів що до залізнодорожних концесій на Україні, пропали надії на поворот вуглевих і залізних рудників і шахт Донбасу. Не дивно, що імперіялістична Франція і Англія відносились з таким співчутєм до авантури Пілсудського. Після пля-

нів Англійців, шляхетська Польща повинна взяти на себе ролю помпи в руках Великої Британії для викачування з України збіжа, сала, мяса, худоби і других необхідних продуктів, подібно до сего, як польське правительство вже робить в відношеню до білоруського ліса. Так, польське правительство продало зимою 1919 р. на два мільярди марок білоруського ліса англійським капіталістам. Замітимо, між иншим, що послідні дуже заінтересовані лісовими боґацтвами Литви і Білоруси і піддержують рабівниче вирубуванє білоруських і литовських лісів на предмет вивозу до Англії. Поляки до-рубають послідні останки білоруських лісів. Англія користуєть ся услугами польських спекулянтів, щоби витиснути з Білоруси всі соки, поки се можливо.

Ся спільність анґльо-польських інтересів на ґрунті рабунку України, Білоруси і Литви творить, розумієть ся, сприятливий ґрунт для ви-твореня горячих симпатій правлячих кляс Великої Британії в відношеню до всіх розбійничих затій шляхти. Правительственна телеґра-ма англійського короля до Пілсудського є оче-видним знаком спільности поглядів, які пану-ють між правительством Великої Британії і польськими напасниками. Такаж сама спіль-

ність поглядів панує між французьким правительством і польськими завойовниками.

5. Польська авантюра і українська культура.

Польський наїзд грозив смертельною небезпекою економічній будучности робітничо-селянської України, її національній самостійності і її культурі. Польська шляхта *польонізує* всі області, які її вдається підчинити своєму впливови. І так, у Східній Галичині, в котрій Поляків незначна часть населення, заводить ся польську мову, як державну. На Волині, де після даних польської статистики лише 7½% населення належить до польської народности, польська мова також проголошена державною. На Поділю, де після тих же польських прибільшених даних є лише 8½% Поляків, робилось те саме. Врешті, на Білоруси, де, як ніде инде з поражаячою яркістю прихід Поляків означив прихід десятків тисяч поміщиків, котрі, як голодна саранча накинулись на селянські посідання, ведеть ся послідовна політика польонізації країни. Польські власти систематично переслідують білоруські школи.

Вже з тих фактів видно, що нїс українській культурі союз бандита Петлюри з шляхетською Польщею. Зрадницький льозунг “українська

народна республіка” являєть ся лише прикрит-
тем для підчинення України міжнародному ка-
піталови і українському кулацтву.

При першій українській народній республі-
ці на Україні панували австро-німецькі імпе-
ріялісти і генерал Скоропадський. Се був час,
коли після договору з Німцями і Австріяками
петлюрівська Україна зобов'язалась дати Ав-
стрії і Німеччині 75 мільйонів пудів збіжжя, 11 міль-
йонів пудів живого скота і т. д.

При другій українській народній республі-
ці, Україна являлась колонією французького
капіталу згідно з договором, котрий продажний
Петлюра підписував в Одесі з французьким ге-
нералом д'Ансельмом. Після того договору
майже всі українські залізні дороги, фінансові
і воєнні підприємства мали були перейти в ру-
ки французьких біржевиків.

Трета українська народна республіка, котру
обіцяв той же Петлюра, являлась тільки засло-
ною для закріплення на Україні ненависної чор-
ної влади польської шляхти.

Вся історія України кричить проти сего по-
сліднього зрадницького акту Петлюри. Та істо-
рія — історія героїських подвигів і великих
поражок українського селянства, українського
“бидла” в багатовіковій боротьбі з польською
шляхтою. Наоборот, вся історія шляхетської

Польщі була лише довгим рядом воєн з Україною в цілях закріпощення послідної. Українська література, безсмертні твори Шевченка, українська народна поезія ядро відзеркалюють сю сторону многострадальної історії українського народу, весь розвиток котрого відбувався в кровавій боротьбі проти польських панів. Всі козацькі бунти, вся боротьба запорожської січі, боротьба Богдана Хмельницького були в основі боротьбою українських селян проти ярма польських дідичів, боротьбою проти “польонізаторів”, ворогів української народної мови, української культури.

Тільки в найтіснішій союзі, в злуці з трудящими масами Совітської Росії українські робітники і селяни зможуть оборонити свою мову, свою творену народними масами культуру. Скільки потоків крові пролили вже російські робітники і селяни на полях України в боротьбі за щастя і свободу послідної. І що значить в порівнянню з тими потоками крові, з тим героїстичним самопожертвоуваннем російських робітників і селян та мізерна кількість збіжжя, котре вивезено в Росію за період існування радянської влади на Україні.

Українська Соціалістична Радянська Республіка є членом Всеросійської Соціалістичної Федеративної Республіки, котра в будучности

перемінить ся в Велику Міжнародню Республіку Рад. І яка різниця між нашою робітничо-селянською соціалістичною федерацією і розбійничими капіталістичними імперіями? “Свобідна” “конституція” Англії держить в тяжкім рабстві і душить 300-мільонову Індію, котра давно вже стогне під британським ярмом. Республіканська Франція по звірськи подавлює найменший прояв до свободи, до національного самоозначення в Марокко, Альжирії, Індокитаю, у всіх своїх колоніях; велика трансатлантийська республіка Злуч. Держави до сего часу відказують ся признати незалежність Куби і Філіпін, во імя ніби “освободження” котрих почалась в 1898 р. війна з Іспанією. В той час правительство і робітничо-селянські маси Російської Соціалістичної Федеративної Республіки з радістю витають створене в границях колишньої царської імперії, де, як у всіх капіталістичних краях, душилось і подавлялось всяке стремління до національного самоозначення, — автономної *Башкірської* Соціалістичної Республіки, автономної *Татарської* Соціалістичної Соціалістичної Республіки і т. д. У всіх без винятку капіталістичних державах, в великих і малих, в Франції, Англії, Японії, Злуч. Державах, Голяндії, Бельгії, Польщі і т. д. ми видимо грубе насильство над національними меншостями,

а часом перетворенє в *нації* рабів і холопів величезних колективів сотень мільйонів людей, підпавших під власть більше зорганізованої, більше “цивілізованої” меншости, як ми се бачимо на примірі закріпощеної 300-мільйонної Індії і пануючої над нею уоруженої до зубів капіталістичної Англії. На однім бігуні — в капіталістичних краях — звівськый гнет національних меншостей, а часом і національних більшостей, там, де національна меншість держить керму правління в своїх руках. На другім бігуні — в Республіці Рад найуважнійше, найбільш братерське почутє і відношенє не лише до більше або менше великих, але до найнечисленійших національних одиниць. Чесні Українці, щиро бажаючі національного і культурного відродження України, прийшли до переконання, що лише радянська влада може в теперішній час виповнити до кінця ролю освободительки України від всіх видів гнету.

Минуть два, три десятилітя і ми побачимо, як разом з розширенєм народного образования в Республіці Рад, разом з відкритєм тисяч і тисяч шкіл, вечірних курсів, академій і т. д., разом з повною ліквідацією неграмотности в Росії і на Україні, рядом з чудовими пам'ятниками російської і української літератури, з творами Пушкіна, Лермонтова, Толстога, Гоголя,

Шевченка, появлять ся нові великі твори нових геніяльних поетів, белетристів і т. д., котрі вийдуть зміж робітничих і селянських мас. Пишним цвѣтом розцвітеть ся ще тільки пробуджаючи ся до життя татарська, башкірська, кіргізьська і т. д. поезія і література, і всі ті окремі ручаї, притоки, річки, більші ріки, пречудно і гармонійно переплітаючись, вливаючись і кормлячись своїми оживляючими водами в один загальний міжнародний океан поезії і науки вперше освобожденного від національного і класового гнету трудящого ся людства, будуть блесіти такою невиданою, незрівняною красою, подібної котрій не могли дати світові ні клясична Елліада зі всіми її дивними творами штуки, ні цивілізація середовічної і капіталістичної епох зі всею народженою ними епохами плеядою безсмертних поетів, мистців, мислителів і учених.

СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКІ КОМУНИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

В важкий час пановання на Україні розбишацьких банд Денікіна, Петлюри, Врангеля та Махна — селянська промисловість що року все зменшувалась. Україна, що своїм хлібом могла прогодувати майже всю Європу, почала голодувати.

Землю почав вкривати бурян, запаси хліба, сала, худоби меншали що року.

Там, де росла пшениця та давала 80—120 пуд. почав панувати вівсюг та жербій. Стояли перелогами та не засівані більш 2 мільйонів десятин.

Лани, луки та садки, що були колись панськими, знайшли свого нового господаря — незаможного селянина. Але стати справжнім господарем на сій землі перешкаджала війна. Далі надійшов мирний час, ворогів було знищено. Але замість сих ворогів зявило ся нове лихо — посуха, голод. Мільйони шкідників жадібно ки-

нулись на наші садки, городи та баштани. І з землею минулою весною стало ся те, що й трапляється й з людиною, коли вона йде проти законів природи, коли вона не доглядає свого тіла, на якому починають з'являти ся різні нарости, воно починає хоріти та втрачає свою силу та красу.

Тимчасом вже по багатьох місцевостях з весни минулого року землю почали більше обробляти та засівати — мало не стільки, як було в 1916 році. Але вдарило нове лихо — посуха, а за нею голод. І треба міцно зєднати ся незаможним селянам, щоб перемогти сих ворогів, з якими не можна бороти ся рушницею, а потрібна праця та гарний догляд за землею.

“Гурт — то велика сила” — говорить народне прислів'я.

Брак живого та мертвого реманенту вказав вже багатьом незаможним, що сила в тому, щоб обєднати працю, плуги, насїне та землю. Гуртом легше з'орати землю, вчасно з'орати на зяби, підняти пар у квітні. У одного селянина нема коняки, у другого є коняка та плуга нема.

Ось тому то селяни і організовують комуні та артілі. В осені таких організацій на Україні було вже 2,119. Се ще замало, але вони вже є та працюють.

Тепер на Україні ми бачимо, що вони зростають що дня. Вже не лякає селянина слово сільсько-господарча комуна або артіль, вже селянин починає розуміти, що той, хто добровільно починає працювати спільно з своїм сусідом, знайде собі прихильників на селі. Але треба знати, як взятись за сю справу, щоб не помилити ся.

М. Скрипник.

КОЖДИЙ

робітник і фермер повинен читати передовсім
робітничі часописі!

Чому?

Бо робітничі часописі обговорює кожду подію в краю і в світі лише зі становища інтересів робочого люду.

Одинокою робітничою часописею в Канаді є

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"

що виходить в Вінніпегу два рази на тиждень
і коштує лише \$4.00 на рік.

Хто читає "Українські Робітничі Вісти", виробляє собі суцільний світогляд і може осудити кожду подію в суспільнім житю.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ" виступають проти кожного лайдацтва поповнюваного на робочім народі.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ" доносять про робітничий рух на цілім світі, про боротьбу робітничої кляси.

Хто хоче знати, як свідомі робітники думають про суспільні події, хто хоче навчитися соціалістичної думки, нехай читає передовсім "УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ".

Адреса:

"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Cor. Pritchard & McGregor Sts.,
Winnipeg, Man.